

Коваль Л.В.

студентка,

Науковий керівник: Ясишена В. В.

кандидат економічних наук, доцент,

*Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Тернопільського національного економічного університету*

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

На сьогодні одним з найбільш складних і суперечливих питань українського обліку є облік та аналіз дебіторської заборгованості, що пов'язано з існуванням проблеми неплатежів. Суб'єкти господарювання на перший план висувають вирішення власних проблем, а оскільки потім виконання фінансових зобов'язань по платежах перед партнерами. А відсутність майнової відповідальності за невиконання власних договірних зобов'язань дає їм змогу ухилятися від взаєморозрахунків.

Дослідженням проблем обліку та аналізу дебіторської заборгованості займаються вітчизняні науковці, зокрема: І.О. Бланк, Л.В. Городянська, Ю.І. Осадчий, А.П. Неживенко, М.Д. Білик та інші. Враховуючи надбання науковців з обліку та аналізу дебіторської заборгованості, залишаються невирішеними ряд теоретичних та практичних питань.

В сучасних умовах у процесі діяльності підприємство не завжди здійснює розрахунки з іншими підприємствами або фізичними особами одночасно з передачею майна, виконанням робіт, наданням послуг тощо. У зв'язку з цим у нього виникає дебіторська заборгованість.

Дебіторська заборгованість визначається як сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. Дебіторами можуть бути як юридичні, так і фізичні особи, які заборгували підприємству грошові кошти, їх еквіваленти або інші активи. Варто зазначити, що вплив на процеси зростання дебіторської заборгованості здійснює облікова політика підприємства у розрахунках з покупцями: неправильне встановлення строків і умов надання товарних кредитів, невраховані ризики, ненадання знижок при достроковій оплаті покупцями рахунків, що також призводить до різкого зростання дебіторської заборгованості. А несвоєчасне погашення дебіторської заборгованості призводить до неможливості погашення підприємством кредиторської заборгованості та необхідності використання залучених коштів.

Проте на сьогодні існує ряд проблем щодо обліку та аналізу дебіторської заборгованості розрахунків, а саме:

- недостатня розробленість методичних підходів до класифікації та оцінки дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги;
- непристосованість та неефективність методів обрахунку резерву сумнівних боргів, відповідно до П(С)БО 10;
- недостатня розробленість плану рахунків бухгалтерського обліку та інструкції щодо його застосування з обліку розрахунків з покупцями та замовниками;
- погано налагоджена система внутрішнього контролю дебіторської заборгованості на підприємствах;
- нерозвиненість форм рефінансування для ефективного управління дебіторською заборгованістю.

Тому виникає необхідність у розробленні деяких заходів щодо вдосконалення обліку та аналізу дебіторської заборгованості. Розгляд сучасних підходів до класифікації дебіторської заборгованості дав змогу виявити низку проблем.

Особливої уваги потребує порядок списання простроченої дебіторської заборгованості, оскільки існує прямий взаємозв'язок між списанням такої заборгованості і формуванням оподаткованої бази податком на прибуток. Правильне і своєчасне списання дебіторської заборгованості відіграє важливу роль при формуванні фінансових результатів діяльності підприємства.

В класифікацію П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», необхідно внести зміни в яких чітко були б розмежовані поняття довгострокової та короткострокової дебіторської заборгованостей. Потрібно запропонувати методику класифікації дебіторської заборгованості, що дає можливість здійснювати порівняльний аналіз варіантів групування розрахунків з дебіторами за класифікаційними ознаками. Методику слід проводити у такій послідовності: визначення мети, формулювання завдань, конкретизування користувачів інформації, вибір ознаки класифікації, визначення принципів, надання переліку можливих типів класифікації і відповідно групування дебіторської заборгованості за обраним типом.

Також серед науковців існують пропозиції щодо внесення змін до плану рахунків з обліку розрахунків покупцями та замовниками. Для відображення в обліку поточної дебіторської заборгованості, яка виникає на стадії реалізації товарів (робіт, послуг) призначено активний рахунок 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками».

Синтетичний рахунок 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» має такі субрахунки:

- 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»;
- 362 «Розрахунки з іноземними покупцями»;
- 363 «Розрахунки з учасниками ПФГ»;
- 364 «Розрахунки за гарантійним забезпеченням».

Неживенко А. П. пропонує доповнити субрахунки рахунка 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» субрахунками 365 «Розрахунки з вітчизняними замовниками» і 366 «Розрахунки з іноземними замовниками» з відповідним корегуванням характеристик субрахунків 361 і 362 [5, с. 165].

На нашу думку, ведення в дію всіх запропонованих нами вдосконалень покращить організацію та облік дебіторської заборгованості та сприятиме ефективному функціонуванню підприємства.

На основі проведеного дослідження можна дійти висновку, що дебіторська заборгованість за своєю суттю є сумою заборгованостей дебіторів підприємства на певну дату, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт, послуг безпосередньо дебіторові та не є фінансовим активом, призначеним для продажу.

Організація обліку дебіторської заборгованості на підприємстві будь-якої форми власності має важливе значення, оскільки сприяє упорядкуванню інформації, прозорості та достовірності даних із розрахункових операцій з дебіторами. А керівнику підприємства з метою отримання повної й оперативної інформації щодо різних видів дебіторської заборгованості, які складають значну частку у структурі оборотних коштів, доцільно забезпечити організацію цієї ділянки обліку із залученням відповідних фахівців.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 25.10.99 р. № 725/4018.
2. Бланк І. А. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. – К.: 2012. – 528 с.
3. Білик М.Д. Управління дебіторською заборгованістю підприємств/ М.од. Білик // Фінанси України. – Міністерство фінансів України, 12/2014. – № 12. – 203 с.
4. Городянська Л. В Особливості організації обліку дебіторської заборгованості на підприємстві / Городянська Л. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 6. – 411 с.

5. Неживенко А.П. Методика обліку дебіторської заборгованості і основні напрямки її вдосконалення / Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. – 2013. – № 7. – 165-170 с.

6. Осадчий Ю. М. Аналіз результатів розширення виробництва з використання зовнішніх коштів Ю. М. Осадчий / Економіка і управління. – 2012. – № 3. – 506 с.

Лоїк О.І.

студент;

Огнева А.М.

*кандидат технічних наук, доцент,
Хмельницький національний університет*

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В ОБЛІКУ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Оволодіння новими технологіями, ускладнення процесів управління неможливе без вдосконалення та розвитку інформаційних систем (ІС) та технологій – необхідного інструменту в роботі користувачів. Для прийняття ефективних рішень керівництву необхідно отримувати систематизовану, підготовлену інформацію про фінансово-господарську діяльність підприємства.

Основа діяльності управління будь-якого економічного об'єкта складають інформаційні системи, які мають складну побудову та структура яких залежить від виду діяльності та розміру підприємства. В загальному випадку ІС розглядається як сукупність інформації, апаратно-програмних і технологічних засобів, засобів телекомунікації, баз і банків даних, методів і процедур, персоналу, які реалізують функції збору, обробки, накопичення і обробки інформації для підготовки і прийняття ефективних управлінських рішень [3].

Значну роль в процесі управління відіграє бухгалтерський облік, в якому зосереджено близько 60% всієї інформації підприємства. Функціональна підсистема бухгалтерського обліку – упорядкована система спостереження, вимірювання, збору, реєстрації та узагальнення інформації у вартісному вираженні про активи, зобов'язання і факти господарської діяльності, доходи та витрати організації та їх зміни. Основна ціль функціональної складової ІС – представлення інформаційних ресурсів для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, а також регулярне і своєчасне подання бухгалтерської звітності зовнішнім організаціям. Функціональна підсистема бухгалтерського обліку представлена апаратом бухгалтерії, чисельність і структура якого залежать від розміру підприємства. На малих підприємствах він простий і складається з одного-двох бухгалтерів; на середніх та великих підприємствах в бухгалтерії виділяються окремі ділянки обліку, де організуються АРМ.

В основі інформаційної підсистеми бухгалтерського обліку лежать облікові завдання, об'єднані в комплекси, що виконуються окремими ділянками обліку. Комплекс завдань характеризується певним економічним змістом, веденням затверджених синтетичних рахунків, первинними зведеними документами, взаємопов'язаними алгоритмами розрахунків, а також методичними та нормативними документами конкретної ділянки обліку. Всі бухгалтерські програми реалізують принципи бухгалтерського обліку і різняться тільки дизайном інтерфейсу користувача. Набір додаткових функцій у програмах може бути різним, тому ІС обліку слід розглядати, перш всього:

- 1) за можливостями вирішення завдань всієї бухгалтерії;
- 2) за складом і глибиною розв'язуваних завдань;
- 3) за реалізацією функцій обміну інформацією.